

Dr. Sabiha ÜNAL
Veteriner Hekim
Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü/ANKARA

NEDEN ORGANİK TARIM

Özet

Son yıllarda, konvansiyonel üretimde birim alandan yüksek miktarda ve ekonomik ürün alınması öncelikli olduğu için çevre dengesi ve ürün kalitesinde sağlık kriterleri ikinci plana atılmıştır. Bunun sonucu olarak gerek bitkisel gerekse hayvansal üretim çevreye hayvan ve insan sağlığına zarar vermeye başlamıştır. Organik üretim çevreyi ve sağlığı koruduğu gibi, küresel ısınmayı da %37 oranında azaltmaktadır. Ayrıca, biyolojik çeşitliliği, işlenmiş ürünlerdeki, kaliteyi ve yok olacak türleri de korumaktadır. Ülkemizde halen organik tarıma verilen destekler yeterli düzeyde değildir. Üretimi ihracata yönelik olan organik tarımda iç tüketimin az olması fiyatların yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Eğer Ülkemizde iç tüketim artar ise fiyat farkı da azalacaktır. Üretimi artırmak için üreticiyi bilinçlendirmek, bilgilendirmek ve yöresel ürün programı yaparak bunların desteklenmesi ile hem ihracatımız artacak hem de toplum olarak daha sağlıklı ürünler tüketme şansına sahip olabileceğimiz aşikardır.

Neden Organik Tarım

Giriş

Dünyada hızlı nüfus artışı ve buna bağlı olarak tarım ürünlerine olan talebin yoğunluğu, son yıllardaki bitkisel ve hayvansal üretimin de yoğun şekilde yapılmasına neden olmuştur.

Konvansiyonel üretimde birim alandan yüksek miktarda ve ekonomik ürün alınması öncelikli olduğu için ekolojik denge ve ürün kalitesinde sağlık kriterleri ikinci plana atılmıştır. Bunun sonucu olarak gerek bitkisel gerekse hayvansal üretim çevreye hayvan ve insan sağlığına zarar vermeye başlamıştır.

Son yıllarda yoğun girdi kullanımı pestisidler başta olmak üzere, gübreler ve hormonlar bitkisel üretimde önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Pestisid kelimesi Latince kökenli olup hastalık öldürücü anlamına gelmektedir. Pestisidler, arzu edilmeyen organizmaları yok etmekte kullanılan sentetik organik bileşiklerdir. Pestisidler de aranan en önemli özellik zararlı hayvan ve organizmalara karşı çok toksik ve etkili olmasıdır. Bunun yanı sıra sıcakkanlılara özellikle insanlara karşı az toksik veya zararsız olması istense de bu özellikleri taşıyan ilaç çok azdır. İstenen, pestisidin yalnızca hedef alınan organizmayı zehirleyip diğerlerine zarar vermemesidir. Bulaşma derecesi toprağın fiziksel ve kimyasal yapısına nem ve sıcaklığa bağlıdır. Pestisid kalıntısı olan toprakta yetiştirilen ürünlerin ilaçları bünyelerine değişik oranlarda aldıkları belirlenmiştir.

Uygulamadan sonra herhangi bir önlem alınmamış ise metil bromid gibi bazı pestisidler hızlı bir şekilde topraktan atmosfere karışırlar. Suya bulaşan pestisid hiçbir değişikliğe maruz kalmadan kalabilir. Ve bu durumda bu sulara yaşayan balıkların ve diğer canlıların bunları tüketmesi ile bir tehlike kaynağı oluşur.

Hayvansal üretimde de durum bundan farklı değildir.

Konvansiyonel olarak üretim yapılan hayvancılık işletmelerinde barınaklardaki hayvan sayısının fazla olmasına bağlı yerleşim sıklığı, yetersiz iş gücü ve dikkatsiz bakım ve besleme hayvanların daha kolay hastalanmasına neden olduğu gibi daha fazla ilaç kullanımı hayvansal ürünlerde de fazla ilaç kalıntısı riskini artırmış bu durumda ürünü tüketen insanların sağlığını tehdit eder boyutlara ulaşmıştır. Ancak bu üretimde kullanılan yem ve bazı katkı maddeleri daha büyük problemlere neden olmuştur. Bilindiği üzere “biyoteknolojik yöntemlerle kendi türü haricinde bir türden gen aktarılarak belirli özellikleri değiştirilmiş bitki, hayvan yada mikroorganizmalara genel olarak genetik olarak değiştirilmiş organizma” GDO yada kısaca transgenik denilmektedir. Transgenik ürünlerin çevre üzerinde olumsuz ve geri dönüşümü mümkün olmayan etkileri ve insan sağlığına şimdiden öngörülemeyen tehlikeler yaratması

olasıdır. Organik üretimde genetiği değiştirilmiş tohum, fide ve hayvan kullanımı yasak olup, aynı **şekilde** bu tip ürünlerin yem olarak hayvansal üretimde kullanımı da yasaktır. Halen yürürlükteki yönetmeliğe göre, ürünün organik olarak değerlendirilebilmesi için minimum %95'inin organik olarak üretilmiş veya ithal edilmiş olması gerekmektedir. Eğer ürünün organik olarak üretilen miktarı %95 in altında ve %70 in üzerinde ise bu ürün geçiş ürünü olarak değerlendirilir. Son yıllarda yapılan çalışmalar kanser nedeninin %10-20 genetik, %80-90 çevresel faktörlerden kaynaklandığını göstermiştir. Bunun başında beslenme gelmektedir. Sadece beslenme alışkanlığı değişince belli kanser türlerinin %32-35 oranında azaldığı görülmüştür

Organik üretim çevreyi ve sağlığı koruduğu gibi, küresel ısınmayı da %37 yaklaşık %40 oranında azaltmaktadır. Ayrıca, biyolojik çeşitliliği, işlenmiş ürünlerdeki, kaliteyi ve yok olacak türleri de korumaktadır.

Organik Tarım ve gıda –dışı birçok sektörle beraber olmuştur. Bunlar:

Eko ve Agro turizm
Yeşil otelcilik
Restoranlar
Yerel Markalı Ürünler(Yöresel ürünler)
Sağlık turizmi
Katering servisleri
Tekstil
Kozmetik
Ormancılık

Satış noktaları üretim çiftliği,açık pazar,özelleştirilmiş dükkanlar ve süpermarket zincirleri dir.

Dünyada Organik Tarım

2000 yılında Dünya'da 8 milyon hektar alanda organik tarım yapılmakta iken bugün, 110 dan fazla ülkede 31,8 milyon hektar alanda 623.174 üretici ile kontrol ve sertifikalı olarak organik üretim yapılmaktadır. En geniş olan 12,2 milyon hektar ile Okyanusya(Avustralya), Asya'da 4,1 milyon hektar, Avrupa'da 6,5 milyon hektar, Güney Amerika'da, 6 milyon hektarı doğadan toplama 0,4 milyon hektarı ekim alanı olmak üzere toplam 6,4 milyon hektar alanda sertifikalı üretim yapılmaktadır. En büyük organik tarım alanı Avustralya'dan sonra ikinci ülke olarak bir yılda organik tarım alanını altı kat genişleterek 3,5 milyon hektara ulaşan Çin gelmektedir. Arjantin ise 2,8 milyon hektarla üçüncü sırada yer almaktadır.

Dünyadaki Organik Tarım Alanları

Kıta	%
Okyanusya,Avustralya	45
Avrupa	25
Amerika	25
Afrika	4
Asya	1

AB üyesi Akdeniz Ülkelerinde Organik Tarım

Ülke	%
İtalya	57
İspanya	20
Fransa	19
Portekiz	3
Yunanistan	1

Türkiye’de Organik Tarım

Organik Tarım Türkiye’de 1984-1985 yıllarında yurt dışından gelen talepler doğrultusunda başlamıştır. Kuru üzüm, kuru incir ve kuru kayısı ilk organik ürünlerdir. Yani organik ürünlerin büyük bölümü kuru ve kurutulmuş ürünler olup, hemen hemen tamamı ihraç edilmektedir

2005 yılı itibariyle Türkiye’de

ürün sayısı	205 adet ham ürün
üretici sayısı	14.401 üretici/işletme
üretim alanı (Doğadan toplama dahil)	203.811 ha
üretim miktarı	421.934 ton dur.

Ülkemizde halen organik tarım, toplam tarımsal alan içinde %0,8 paya sahiptir.

Organik ihracatımızın yöneldiği ülke sayısı 37 olup, AB ülkeleri içinde Almanya, İngiltere Hollanda, İsviçre ve Fransa en önemli pazarımızı oluşturmaktadır. Bunun dışında ABD, Kanada ve Japonya dikkat çeken potansiyel pazar görünümündedir.

2005yılı itibariyle 26 milyon ABD doları karşılığı 9 bin ton organik ürün ihracatı yapıldı.. 2006 yılı itibariyle iç pazarda Almanya’da %10, İngiltere’de %18 artış olup, ürün satışı daha çok süper marketlere kaymış bulunmaktadır. Ülkemizde 14 bin civarındaki kayıtlı ciççinin 10 bini ihracatçı firmalarla anlaşmalıdır. Ülkemizde Ege ihracatçılar Birliğinin verilerine göre 2000 yılı toplam organik ürün ihracatımız 22.556.000 dolar, 2001 yılı 27.242.000 dolar, 2002 yılı 30.877.000dolar 2003 yılı 36.933.000 dolar gibi sürekli artış içindedir. Yani organik tarımın pazarı tüm dünyada hızla gelişmektedir. Gelişen pazarlarda talep halen arz edilenden fazladır.

Destekler

Ülkemizde organik tarıma destek olarak 25 Şubat 2004 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile organik tarımsal ürünler ve girdi üreten müteşebbislere cari faiz oranından %60 indirim uygulanmaktadır. Ayrıca 30.4.2005 tarih ve 25801 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Doğrudan Gelir Desteği Ödemesi Yapılmasına ilişkin tebliğ ile organik üretim yapan üreticilere doğrudan gelir desteğine ilave olarak ek destek ödemesi yapılmaktadır.Organik tarımda ek destek ödemesi 2006 yılı itibariyle 3YTL/ Dekara dır.

Sonuç ve Öneriler

İnsan sağlığı, hayvan sağlığı, ekolojik çevre ve biyolojik çeşitliliğin korunması için organik üretim gereklidir. Ülkemizde üretimi ihracata yönelik olan organik tarımda iç tüketimin az olması fiyatların yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Eğer Ülkemizde iç tüketim artar ise fiyat farkı da azalacaktır. Çünkü organik ürün pazar payı küçük olan ülkelerde fiyat farkı yüksek olmaktadır. Organik tarımın yaygınlaştırılması için, Ülkemizde öncelikle illerde yöresel ürünler tespit edilmeli, bu ürünler için planlar yapılmalı üretici yönlendirilmeli ve bu konularda üreticiden tüketiciye eğitim verilmelidir. Ayrıca organik tarıma dayalı sanayinin geliştirilmesi gerekir. Küçük üreticiler organik tarımda ayrıca desteklenmelidir.

Yapılacak planlı çalışmalarla organik üretimin toplam tarımsal alan içindeki payını ve dolayısıyla bitkisel ve hayvansal üretimi artırarak, , daha çok organik ürün ihraç eden ve hem çevreyi hem de kendi sağlığımızı koruyan bir toplum haline gelmemiz mümkün olacaktır.

Kaynaklar:

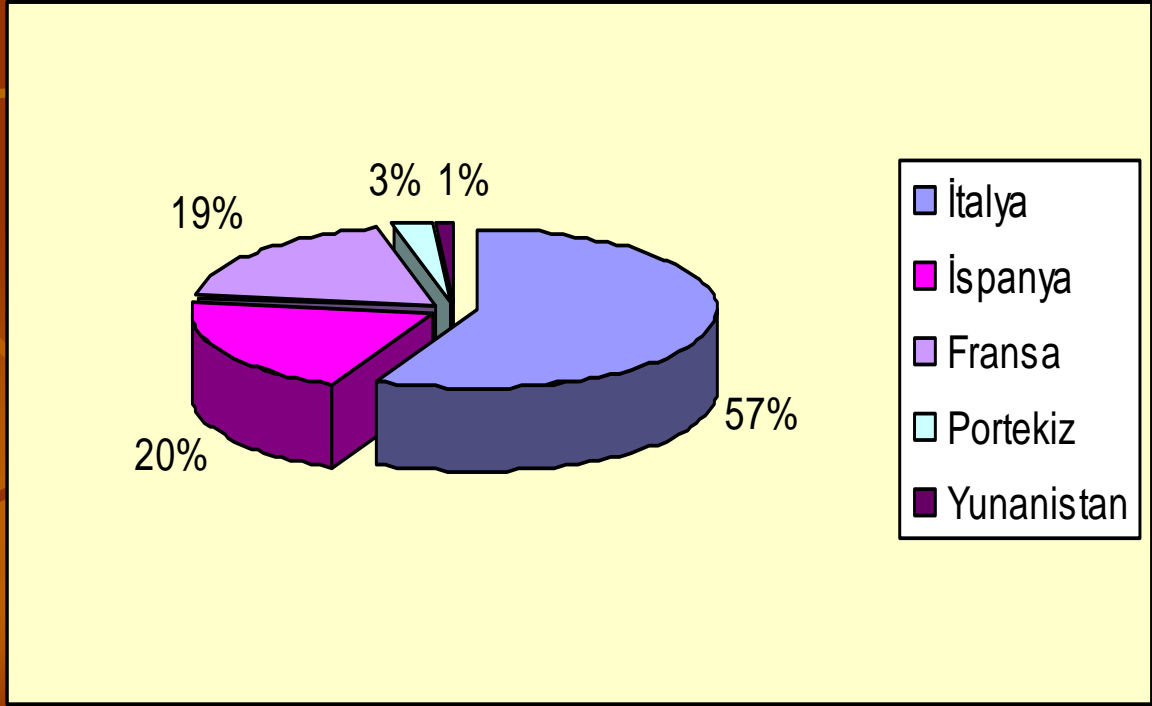
1- Ders Notları . Prof. Dr .Ahmet ALTINDIŞLI/Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi

2- International Federasyon of Organic Agriculture Movements/ www.ifoam.org

3-Organik Tarım Ürünleri Dış Pazar Araştırması/ İGEME Ocak 2005

4-Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik / 10.Haziran 2005 Tarih ve 25841 Sayılı Resmi Gazete.

AB üyesi Akdeniz ülkelerinde organik tarım

Kaynak: MOAN Network IAM Bari 2001,